

15.12.2022

Група 25

Мегей А.В.

Всесвітня історія

Урок № 5-6

Тема уроку: **Узагальнення. Тематичний контроль з теми «Облаштування повоєнного світу»**

Хід уроку

Закінчення Другої світової війни не означало повернення до довоєнного світового порядку. Навпаки, з настанням миру почали визрівати нові конфлікти. Провідні європейські держави (Велика Британія, Німеччина, Франція, Італія) були виснажені війною, а тому поступилися лідерством двом світовим наддержавам — США та СРСР. Довкола цих країн сформувалися два блоки держав — НАТО й ОВД; усі інші країни мусили вибирати між двома таборами.

Певний час союзники взаємодіяли в рамках Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин, незважаючи на ідеологічні відмінності: відбувся поділ Німеччини на чотири зони окупації, в обмін на територіальні поступки Сталін «погодився» на «вільні вибори» у Польщі, більшість країн стала членами ООН. Однак ця система не була запобіжником проти поділу світу на сфери впливу двох наддержав — США та СРСР. Створення в Радянському Союзі атомної бомби влітку 1949 р. позбавило США монополії на ядерну зброю, урівноважило обоюсторонній страх населення США та СРСР перед ядерним знищенням.

Організація Об'єднаних Націй мала стати ефективнішим за Лігу Націй посередником у міжнародних справах. Положення Статуту ООН були сформульовані на конференції в Сан-Франциско наприкінці квітня 1945 р. Структура нової міжнародної організації, зокрема спеціалізовані організації під її опікою, — Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ), Організація з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Світовий банк, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) — повинні були відвернути війну, забезпечити повагу до міжнародних зобов'язань, соціальний прогрес, покращити життя населення, гарантувати дотримання прав і свобод людини. Україна — одна з держав-засновниць ООН — після здобуття незалежності відіграє в організації важливу роль.

У післявоєнному світі гостро постало питання дотримання прав людини та забезпечення громадянських прав і свобод. Народи світу, які зазнали жахливих втрат і страждань у роки війни, вимагали поважати їхні права, інтереси та прагнення. Були ухвалені: Загальна Декларація прав людини (1948), а також міжнародні пакти про права людини, зокрема Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права та Міжнародний пакт про громадянські й політичні права (1966).

Проблема прав і свобод загострилася внаслідок фактичної радянської окупації Східної Європи. У країнах, звільнених від нацизму радянською армією, владу захопили місцеві комуністи, яких підтримував СРСР. Опонентів комуністів поступово витіснили з політичного життя (вони були знищені, ув'язнені або емігрували). До 1949 р. в усіх країнах Східної Європи, крім Югославії, установилися жорсткі режими сталінського зразка. Формально зберігаючи ознаки незалежних держав, країни Східної Європи фактично були окуповані Радянським Союзом.

Ці обставини, а також різниця ідеологій та взаємна недовіра між США й СРСР зумовили початок «холодної війни». Конфлікт інтересів і конкуренція між двома наддержавами поступово посилювалися. Спочатку Європа, а потім і вся планета перетворилися на арену економічної, політичної та інформаційної боротьби між двома наддержавами.

Символами «холодної війни» стали: фултонська промова В. Черчілля, «меморандум Кеннана» й «доктрина Трумена». Зокрема, «доктрина Трумена» мала стримати радянську експансію, запобігти поширенню комунізму. Безпосереднім проявом цієї політики став «план Маршалла». Згідно з планом, мільярди доларів США були спрямовані в шістнадцять європейських країн для відбудови й стабілізації регіону після найбільш руйнівної у світовій історії війни. СРСР відмовився від допомоги й заборонив отримувати її східноєвропейським комуністичним урядам. Сталін пояснював свою позицію тим, що американська допомога мала не тільки економічний, а й політичний намір, який полягав у підтриманні країн і політичних сил, що протистояли комуністичній загрози.

«Холодна війна» досягла кульмінації, коли СРСР організував блокаду західної частини Берліна (1948-1949). «Німецьке питання» стало справжнім каменем спотикання у відносинах між Сходом і Заходом.

СРСР і західні союзники не змогли домовитися щодо долі Німеччини, поділеної переможцями на чотири окупаційні зони: американську, радянську, британську та французьку. Результатом Берлінської кризи стало утворення в 1949 р. двох держав: Федеративної Республіки Німеччини (ФРН) на території трьох західних зон окупації (столиця — м. Бонн) і Німецької Демократичної Республіки (НДР) на території радянської зони окупації (столиця — східна частина м. Берліна).

У 1949 р. Сполучені Штати Америки, Канада, а також дев'ять західноєвропейських держав утворили військовий союз — НАТО (Організація Північноатлантичного договору). Члени НАТО домовилися допомагати один одному в разі збройного нападу. У 1955 р. Радянський Союз і сім східноєвропейських держав після вступу до НАТО Федеративної Республіки Німеччини утворили військовий блок — Організацію Варшавського договору (ОВД), завдяки якій СРСР міг контролювати своїх союзників. Поява на політичній карті світу двох військово-політичних блоків зафіксувала біполярність світу й на багато років визначила протистояння між Сходом і Заходом, комунізмом і демократією.

Контрольна робота

1. Висловлювання Від Штеттина на Балтиці до Трієста на Адріатиці, через увесь континент було опущено «залізну завісу» належить

- А Гаррі Трумену
- Б Йосифу Сталіну
- В Вінстону Черчиллю
- Г Джорджу Маршаллу

2. Прочитайте уривок з історичного документа.

«Договірні сторони мають на меті зміцнення стабільності й підвищення добробуту в Північноатлантичному регіоні. Договірні сторони сповнені рішучості об'єднати свої зусилля заради колективної оборони, збереження миру й гарантування безпеки. Тому Договірні сторони домовилися про укладення Північноатлантичного договору».

Аби протидіяти наслідкам подій, про які йдеться в документі, СРСР

- А створив Інформаційне бюро комуністичних і робітничих партій країн Європи (Комінформбюро)
- Б відмовився від участі в «плані Маршалла»
- В створив Організацію Варшавського договору
- Г відмовився виконувати рішення Тегеранської конференції 1943 р. щодо виведення радянських військ з Північного Ірану

3. Систему міжнародних відносин, яка сформувалася після завершення Другої світової війни, називають

- А Віденською
- Б Вестфальською
- В Ялтинсько-Потсдамською
- Г Версальсько-Вашингтонською

4. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин

- А установила рівноправні партнерські відносини між державами в повоєнному світі
- Б зафіксувала домінування США та СРСР, поділ світу на їхні «сфери впливу»
- В ґрунтувалася на обопільному страхові соціалістичних і демократичних країн
- Г ґрунтувалася на взаємній довірі між соціалістичними та демократичними країнами

5. Меморандум, у якому проаналізовано природу зовнішньої політики СРСР і запропоновано, як стримати радянську експансію, написав

- А Гаррі Трумен
- Б Вінстон Черчилль
- В Джордж Кеннан
- Г Джордж Маршалл

6. Берлінський мур було збудовано

- А Великою Британією
- Б НДР
- В ФРН
- Г США

7. Установіть відповідність.

Поняття

- 1 конфронтація
- 2 доктрина
- 3 «холодна війна»
- 4 соціалістичний табір

Визначення

- А** заява про важливий напрям державної політики, особливо в міжнародних відносинах
- Б** СРСР та інші країни, які проголосили себе соціалістичними
- В** протиборство країн, блоків країн, соціальних систем, партійних чи групових інтересів, ідей, політичних і світоглядних принципів тощо; зіткнення
- Г** дипломатичний документ, у якому викладений фактичний чи юридичний аспект певного питання
- Д** протистояння між двома полюсами: США та західними демократіями — з одного боку і СРСР та його союзниками — з іншого

8. Установіть відповідність.

Дата

- 1 1945 р.
- 2 1948 р.
- 3 1949 р.
- 4 1955 р.

Подія

- А** прийняття Загальної Декларації прав людини
- Б** створення НАТО
- В** створення Організації Варшавського договору
- Г** створення ООН
- Д** прийняття Міжнародного пакту про громадянські й політичні права

9. Із семи варіантів відповідей правильними є три. Оберіть три правильні відповіді.

У структурі ООН існують спеціалізовані організації, зокрема

- 1 Рада Європейського Союзу
- 2 Міжнародний олімпійський комітет
- 3 Міжнародна асоціація повітряного транспорту
- 4 Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ)
- 5 Міжнародний комітет Червоного Хреста
- 6 Міжнародне агенство з атомної енергії (МАГАТЕ)
- 7 Організація з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО)

Виконані завдання контрольної роботи відправте мені на електронну пошту anastasiamegei@ukr.net. У темі листа вказати ПІБ, номер групи, номер уроку і дату.